

FORMIDLINGSPLAN
KODE KUNSTMUSEER OG KOMPONISTHJEM
2020-2022



Innholdsfortegnelse

Innledning.....	3
Formidlingsfilosofi	4
Målsetting.....	5
Målgrupper	6
Virkemidler	7
Aktuelle resultatindikatorer.....	8
Handlingsplan 2020-2022	9
Bemannings situasjon	11

Innledning

Formidlingsseksjonen ligger under avdeling for kommunikasjon og formidling. Sektorens funksjon er å utarbeide og gjennomføre formidlingstilbud knyttet til de temporære og faste utstillingene ved KODE 1-4 og på komponisthjemmenes arenaer. Arbeidet skjer i overenstemmelse med de strategier museet legger og i samarbeid med fagstab og øvrige aktuelle avdelinger.

Seksjonen er med i prosesser knyttet til utvikling av museumssamlingene, musikkarenaene og utstillingene. Videre har formidlingsseksjonen ansvaret for å produsere utstillinger og andre formidlingspresentasjoner i KunstLab. Seksjonen holder kontakt med eksterne bidragsytere knyttet til målgruppesatsing, praksis knyttet til utdanningsinstitusjoner, med mer.

Formidling er en av de fire F'er (*forvalte, forske, formidle og fornye*) som er særlig fremhevet i stortingsmelding nr. 49: *Framtidas museum*. Hos KODE henger alle disse sammen, og alle springer ut fra kunsten. Stortingsmeldingen peker på at en aktiv formidling er viktig både i et demokratiperspektiv og i et allment kulturperspektiv. Videre fremhever den viktigheten av at «Museene skal nå publikum med kunnskap og opplevelse og være tilgjengelig for alle. [...] God formidling skal kunne endre våre holdninger, fordommer og perspektiver. God formidling skaper innsikt og forståelse og gir kunnskap og opplevelse. God formidling retter seg direkte mot definerte målgrupper.» På bakgrunn av dette er det derfor et mål at formidlingstilbudet til KODE skal bidra til å åpne museet for alle. Våre formidlingstilbud skal favne om og tilpasses alle aktuelle publikumsgrupper, og tilbudene skal speile et bredt utvalg av aktuelle formidlingsmåter og -metoder.

Formidling i et museum berører mange fagfelt, fra utstillingsvirksomhet til områder som ligger tett opp mot markedsføring og kommunikasjon. Det er likevel alltid musikk- og bildekunsten som må være i fokus. Formidlingsseksjonens oppgave er å løfte disse frem på best mulig måte for et bredt spekter av publikumsgrupper. Formidlingen skal med andre ord gi publikum en bedre opplevelse, og tilrettelegge for at alle får mulighet til å møte kunst på sine premisser. Formidlerne arbeider med dette i tett samarbeid med andre faggrupper, og sørger slik for at musikk-/konsert- og utstillingsproduksjonene speiles og uttrykkes gjennom ulike formidlingstilbud.

Formidlingsfilosofi

Formidlingen ved KODE bygger grunnleggende sett på demokratiske og humanistiske prinsipper. Vårt perspektiv er at kunst er viktig for alle, både gjennom hvordan kunsten påvirker samfunnet vi lever i og hvilken betydning den kan ha på et individnivå. Museene er derfor arenaer for å bygge opp under både den individuelle kunstinteressen, samfunnsbygging og den kollektive hukommelsen. Den grunnleggende formidlingsfilosofien vår er knyttet til kunstens egenverdi, til dialog og til medborgerskap. I møte med kunsten ligger mulighetene til å reflektere over tema som hvem vi er, minner, følelser, tilhørighet samt sosiale og kulturelle valg. Kunsten gir både selvbekreftelse, men også innblikk i andres tanker og holdninger.

KODE Kunstmuseer og komponisthjem er særlig godt egnede arenaer for dialoger og prosesser som inngår i et demokratisk dannelsesperspektiv. Dialogen i møte med kunst har ikke konsensus som mål, men søker å åpne opp for refleksjoner og erfaringer som kan føre til ny, varig innsikt. *Dialog* er i denne sammenhengen hentet fra Bakhtins teorier om dialog som grunnlag for mellommenneskelig forståelse og medborgerskap. Medborgerskap er her knyttet til flerstemmighet og deltakelse, og handler om både objektive plikter og rettigheter, men også følelsesmessige forhold som tilhørighet og identitet.

I tillegg til dialog og aktiviteter i utstillingene er den taktile læringen i verksted viktige redskaper for god formidling. Det å få utfolde seg kreativt, eksperimentere og utforske materialer og teknikker gir en annen form for erfart innsikt. Omvisninger med verksted bruker vi ofte i formidling til barn, unge samt i forbindelse med «outreach»-tilbudene. For disse målgruppene er den taktile tilnærmingen sentral, men vi erfarer at dette er viktig for alle målgrupper, også for det ordinære voksenpublikummet. Denne deltakelsesinvitasjonen vil være et viktig formidlingspremiss også for komponisthjemmene og det formidlingstilbudet som skal utvikles for disse arenaene i de kommende årene.

Målsetting

Seksjon for formidling skal bidra til at de overordnede målene til KODE oppfylles. Det vil si at vi skal vise hvor viktig kunst er for den enkelte og for samfunnet. I tillegg skal vi gjøre kunst tilgjengelig for alle, skape dialog og gjennom dette en forståelse av oss selv og samfunnet vi inngår i.

Kunst og kultur er det som gjør oss til mennesker; det som ikke handler om overlevelse, men om å leve livet med alle dets gleder, frustrasjoner, feil og ufullkommenheter. Vi skal gi rom for individet og felleskapet, for det allmennmenneskelige og for de unike historiene.

Et høyt faglig nivå, og vektlegging av stor bredde i formidlingen, skal inspirere til faglig diskusjon og fornyelse, og sørge for at KODE kan måle seg mot formidlingsarbeidet ved viktige og sammenlignbare museer. Seksjon for formidling sitt mål er å skape gode formidlere og utvikle varierte og inkluderende formidlingsmetoder som skal tilrettelegge for dialog, utforskning og refleksjon, og som sørger for at de ulike målgruppene får best mulig utbytte av museets ulike utstillinger, konserter og arrangementstilbud. Viktige mål vil derfor være:

- Gjøre kunst tilgjengelig for alle gjennom inkluderende og mangfoldige formidlingstilbud
- Produsere og gjennomføre ulike formidlingstilbud som engasjerer nye publikumsgrupper
- Skape en tydelig og inkluderende formidlingsprofil
- Delta i og bidra til den faglige utviklingen av, og offentlige diskusjonen om, formidlingsfeltet
- Være en tydelig premissleverandør for formidlingsfeltet
- Styrke vektleggingen av den taktile og deltakende læringen for barn og unge gjennom egen-aktiviteter og praktisk læring.

Målgrupper

Vår oppgave som formidlere er, som nevnt i museets strategidokument, å gjøre kunsten tilgjengelig for alle, å skape dialog og forståelse av oss selv og samfunnet vi inngår i. Alt er ikke nødvendigvis for alle, men det skal være noe for alle på KODE. Vårt formidlingsprogram har fire hovedsatsingsområder: Det generelle tilbudet som er åpent for alle, det pedagogiske programmet til skoler og barnehager, tilbud for grupper som ønsker egne, lukkede formidlingstilbud, samt «outreach»/inkludering, som handler om tilpasning til utsatte grupper. Under disse fire hovedgruppene kan man igjen dele inn, og vi har valgt ut noen underkategorier for programmeringen i denne perioden:

1. Generelt publikum

- Kjernepublikummet
- Barnefamilier
- Ungdom / unge voksne
- Turister
- Fagmiljøet i Bergen
- Pensjonister

2. Pedagogiske tilbud knyttet til organisert formidling

- Barnehager
- Grunnskole
- Videregående skole
- Universitet og høyskoler

3. Tilbud for grupper med kommersielt potensiale

- Bedrifter
- Private grupper
- KODE Medlem
- Cruisegrupper

4. «Outreach» / Inkludering

- Demente
- Spaserstokken
- Integrering (flykninger og innvandrere)
- Frivillighet / Kunstkompis
- Innsatte i fengsel
- Universell utforming og andre grupper med spesielle behov

Virkemidler

KODEs målsetting om å bety noe for alle gjennom hele livet må gjenspeiles i våre formidlingstilbud. Vi må tilby formidling av høy kvalitet til alle målgrupper (se oversikt), både i temporære og faste kunstutstillinger og i komponisthjemmenes ulike arrangementer og arenaer.

Fagkompetanse er ferskvare og det er viktig å ha gode rutiner for at den enkelte får satt av tid til faglig oppdatering. Det må derfor opprettes gode rutiner på å kartlegge både manglende kompetanse og kompetanse som trenger å oppdateres. Formidlerjobben krever fagkompetanse både i det kunstfaglige og i det metodiske knyttet til formidlingsfaget.

Formidlere ved KODE skal ha mastergrad innen aktuelt fagfelt, i praktiske kunsthøgskolefag eller tilsvarende. Det er videre ønskelig med pedagogikk i fagkretsen, selv om formidling i et museum er et eget fagområde og derfor skiller seg noe fra pedagogikk for lærere. I tillegg til kunst-/musikkfaglig og museumspedagogisk kompetanse må en formidler ha svært gode språkkunnskaper, både muntlig og skriftlig. Alt dette må vedlikeholdes og oppdateres, det er viktig å følge med på hva som skjer innen formidlingsfeltet både nasjonalt og internasjonalt.

Det må være et mål for museet både å holde på kompetanse i institusjonen, samt å utvikle talent internt i organisasjonen. Videre må vi utvikle gode metoder for rekruttering, samt se på muligheter som hospitering/praksis gjennom et tettere samarbeid med utdanningsinstitusjonene. KODEs formidlingsseksjon skal framstå som en attraktiv, utfordrende og ambisiøs arbeidsplass. Her vil også arbeidsmiljøet og andre rammevilkår spille vesentlige faktorer. Vi må derfor jobbe videre med å skape gode arbeidsplasser der den enkelte får anledning til god faglig utvikling og til å yte sitt beste.

Utadrettede:

- Ha et variert og allsidig program av høy kvalitet der vi jobber bevisst med målgruppe-tilpassing
- Produsere skole- og barnehagetilbud i tråd med læringsmål, med fokus på aktiv læring gjennom dialog og egenaktivitet (blant annet oppgavebasert formidling)
- Produsere formidlingsbøker, hefter og annet formidlingsmateriale
- Delta i den offentlige debatten og være synlig ved foredrag, innlegg på ulike kulturarenaer, samt utvikle og arrangere egne formidlingsseminarer med mer
- Samarbeide med andre institusjoner
- Evaluere og gjøre brukerundersøkelser

Interne:

- God opplæring og faglig oppfølging / kartlegging
- Tydelig rolleavklaring
- Faglig oppdatering: deltagelse på kurs /seminarer. Dedikert tid til ukentlig faglig oppdatering. Maks 2 omvisninger pr. formidler pr. dag, slik at det sikres tid til å jobbe med utvikling av fagprosjekter og faglig oppdatering.
- Tilbud om studiefri i arbeidstiden etter avtale (pr. i dag inntil 20 % fri til etterutdanning)
- Kurs i støttefunksjoner, programvarer og generell IT-kompetanse
- Gode metoder for rekruttering
- Lage en god arbeidsplass som tiltrekker seg de beste
- Se på motivasjonsfaktorer som utviklingsmuligheter, annerkjennelse, lønssystem, arbeidsmiljø, gleden ved å bety noe for andre, trivsel og andre aktuelle faktorer
- Jevnlig evaluering med utgangspunkt i handlingsplan
- Jevnlig revidering av handlingsplanen

Aktuelle resultatindikatorer

Vi jobber for formidlingstilbud som både når bredt, men også har et faglig høyt nivå. For å sikre en slik utvikling kan det være nødvendig å måle seg på ulike områder, eksempelvis i:

- Tilbakemeldinger fra publikum: Øke interessen og gleden til den enkelte i møte med musikk, kunst og design
- Evne til å skape debatt og forståelse for bildekunst og musikkfeltet
- Attraktivitet i fagmiljøet, eksempelvis i forhold til publikasjoner om formidling og seminarinnlegg omkring vår aktivitet
- Vektlegging av variasjon og mangfold
- Nå ut til nye målgrupper
- Samarbeid med andre museer og institusjoner
- Synlighet i media
- Gjennomføringsevne
- Attraktivitet hos sponsorer og ved offentlige tildelinger

Handlingsplan 2020–2022

Seksjon for formidling kommer til å videreføre tilbudene til målgrupper nevnt i strategidokumentet, med særlig vekt på skoler, unge voksne, utsatte grupper og ikke minst vårt kjernepublikum. I tillegg til disse områdene vil seksjonen jobbe med flere mindre og noen større satsingsområder.

Av de større prosjektene de neste årene kan vi nevne re-etablering av ny KunstLab, med et inkludert DesignLab. Musikkformidlingen ved komponisthjemmene vil også ha stort fokus i kommende periode, både med utprøving av nye formidlingstilbud, men også rundt oppbygging og styrking av formidlings- og guide-arbeidet på alle komponistarenaene.

Seksjonen kommer også til å ha et generelt fokus på nye formidlingsformer og metoder. Formidlingen ved KODE skal bli enda mer synlige og vi skal markere oss innen formidlingsfeltet både nasjonalt og internasjonalt. Fokus på faglig oppdatering innen både musikk- og bildekunstheltet, samt utvikling av aktuelle formidlingsmetoder vil derfor være sentralt. I tillegg vil formidling inngå et enda tettere samarbeid med konservatorgruppen når det kommer til arrangements- og utstillingsproduksjon samt utvikling av formidlingstilbudene på begge fagarenaene.

Handlingsplan innen fag- og formidlingsarbeid:

- Styrking av bemanning og formidlingsprogram ved komponisthjemmene
- KODE 1: utvikle ny verkstedsarena på grunnplan (erstatte tidligere verksted i andre etasje KODE 1, samt verkstedsarena i stengt KODE 4)
- Starte arbeid med planlegging av re-etablering av KunstLab-tilbud, samt videreutvikling av dette konseptet
- Etablere rutiner for tettere samarbeid med konservatorgruppen
- Videreutvikle tilbudene i KODE Åpen (Integrering/inkludering av utsatte grupper)
- Synliggjøring og deltagelse i den offentlige debatten
- Økt fokus på digital formidling på flere plattformer og på flere ulike nivå, tema og formater.
- Kompetanseheving internt på teknisk og innholdsmessig plan innen digital formidling.
- Tettere samarbeid med Senter for Griegforskning, universitetet og høyskolene, knyttet til opplæringen i musikk og visuelle/estetiske fag (og inngå samarbeid slik at disse gruppene bruker museet og ressursene mer enn de gjør i dag)
- Publisere artikler innen formidlingsfeltet
- Utrede mulighet for forskning på fagfeltet- med vekt på KunstLab
- Brukerundersøkelser
- Utvikle og arrangere formidlingsseminar

Personal- og bemanningsmessige utviklingsplaner:

- Plan for bruk av eksterne formidlere, verter, guider og verkstedsansvarlige (antall/behov, ansettelsesform, avlønning)
- Faglig oppdaterings- og utviklingsplan
- Øke prosjektledelseskompetansen i seksjonen
- Kursing i støttefunksjoner: Relevant programvare, skrivetrening, presentasjonsteknikk
- Kartlegge behov for oppdatering/etterutdanning
- Nettverksbygging: Konferanser, symposium, seminar
- Ytterligere løfte frem og styrke den taktile læringen gjennom opplæring av de ansatte i bruk av ulike pedagogiske og praktiske metoder

Arbeid med interne dokumentasjonsrutiner:

- Maler for dokumentasjon av alle tilbud - både skriftlig og gjennom foto-/filmdokumentasjon. Foto/film skal kunne brukes igjen av kommunikasjon og i sammenheng med markedsføring av ulike arrangements- og formidlingstilbud.
- Plan for dokumentasjon av alle digitale tilbud

Bemanningssituasjon

Dagens bemanning har dekket formidling i KODE 1-4. For komponisthjemmene vil det være behov for en styrking av formidlingsbemanning for å kunne øke og utvide formidlingstilbudene til ønsket nivå. I tillegg har arbeidsformen med større formidlerdeltagelse i prosjekter ført til økt behov for tilkallingshjelp i perioder. For å nå målene i handlingsplanen er det derfor nødvendig å jobbe planmessig med hvordan seksjon for formidling bemannes og rigges for å møte etterspørsel og krav fra publikum og offentlige tilskuddsparter.

Ansatte og ressurser pr. 01.01.20

Det er pr. i dag 7 faste stillinger i seksjon for formidling: seks 100 %-stillinger og en 80 %-stilling. Leder for seksjonen er inkludert, men leder jobber ikke med direkte formidling til gruppene. Komponisthjemmene har en kombinert stilling formidler/førstelinje, men stillingen har ikke definert stillingsprosent. I tillegg kommer ca. fire guidestillinger som jobber i ulike prosentstillinger som justeres etter høy-/lavsesong.

Vi har verter hver helg i KunstLab, med vakter på 5 timer pr. dag, samt en omviser hver søndag og omvisere som kommer ved behov til bestilte grupper på kveld og i helg. Eksterne formidlere stepper også inn ved sykdom hos de faste formidlerne, ved stor pågang fra grupper som ønsker formidling og ved omvisning til private grupper i helger og utenom ordinære åpningstider. Eksterne formidlere jobber pr. 2020 på tilkalling og denne listen består av 5-6 kunsthistoriestudenter.

I sommersesongen har vi også en stor mengde sesongansatte guider på både kunstmuseene og komponisthjemmene.

Ansatte og ressurser - Revidert info pr. 1.1.2021

Våren 2020 ble formidlingsseksjonen offisielt slått sammen til én felles seksjon for både komponisthjemmene og kunstmuseene. På tampen av 2019 ble det ansatt en formidler ved komponisthjemmene i full stilling. Stillingen har ansvar for formidling til de yngste publikumsgruppene, samt med koordineringsansvar for hele guidegruppen ved Troldhaugen og Siljustøl. Samtidig ble fire guidestillinger ved Troldhaugen omorganisert i nye prosentstillinger for å dekke en grunnbemanning gjennom hele året. Guidetilbudet ble sommeren 2020 noe redusert, grunnet smittevern hensyn. Besøkende fikk tilbud om å besøke villa, men i små grupper og uten det ordinære guideopplegget. Det vil for kommende periode fortsatt være behov for å styrke formidlerbemanningen ved komponisthjemmene for å møte det nivået vi ønsker å tilby vårt publikum med hensyn til mengde og omfang.

For kunstmuseene medførte koronasituasjonen en stor omveltning. All fysisk formidling ble innstilt på kunstmuseene fra og med 12. mars 2020 og er pr. 15.2.21 ikke gjenopptatt. Hele avdelingen, med unntak av to, ble permittert. Dette begrenset formidlingstilbudet, men da permitteringen opphørte, fikk digital formidling stort fokus. De eksterne formidlerne fikk ingen

oppdrag i 2020, grunnet full stopp i fysiske formidlingstilbud. Funn av asbest i KODE 4 medførte stenging av kontordel og senere stengning av hele bygget i påvente av ombygging. Dette medførte at KunstLab, vårt tilbud for barn og unge måtte stenge og er nå pakket ned i påvente av ny arealer og utvikling av planer for disse. Dette førte i sin tur til at alle verter til KunstLab og familieverkstedstilbudet ikke har hatt oppdrag etter 12. mars. Når fysiske formidlingstilbud og familieverkstedstilbudene gjenopptas ved kunstmuseene, vil frilans-/tilkallingskontrakter utgå og erstattes med mindre prosentstillinger. Dette realiseres så snart de fysiske formidlingstilbudene kan gjenopptas.

Sommersesongen 2021 vil være merket av koronasituasjonen, men det vil være behov for sesongansatte guider på komponisthjemmene mai-september. For kunstmuseene har det de siste årene vært et tilbud om flere daglige omvisninger på engelsk i perioden juni-august. Disse har vært bemannet av sesongansatte guider. Sommeren 2020 måtte dette tilbudet utgå, og for 2021 vil det heller ikke tilbys guidede omvisninger i samlingene for turistsegmentet. På sikt er det ønskelig å ta opp igjen daglige engelske omvisninger for besøkende på kunstmuseene i sommersesongen juni-august.



Small informational text labels placed below the paintings on the wall.

DE THE STONE
The Russian Museum Collection opened in 1912 and was the first museum in the world to be dedicated to the art of the Russian Empire. It was founded by the Russian Emperor Nicholas II and his wife Alexandra. The collection was built up over the years by the Russian Emperor and his family. It was the largest collection of Russian art in the world at the time. The collection was transferred to the Russian Museum in 1917 and is now one of the largest collections of Russian art in the world.

THE BIG VERSE
When the Russian Museum Collection opened in 1912, it was the largest collection of Russian art in the world. It was founded by the Russian Emperor Nicholas II and his wife Alexandra. The collection was built up over the years by the Russian Emperor and his family. It was the largest collection of Russian art in the world at the time. The collection was transferred to the Russian Museum in 1917 and is now one of the largest collections of Russian art in the world.